

Wymagania programowe z fizyki dla klasy ósmej

Przemiany energii w zjawiskach cieplnych

Temat według programu	Wymagania konieczne (dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (dostateczna) Uczeń:	Wymagania rozszerzone (dobra) Uczeń:	Wymagania dopełniające (b. dobra i celująca) Uczeń:
Energia wewnętrzna i jej zmiany przez wykonanie pracy	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady, w których na skutek wykonania pracy wzrosła energia wewnętrzna ciała 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia składniki energii wewnętrznej • opisuje związek średniej energii kinetycznej cząsteczek z temperaturą 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego podczas ruchu z tarcieniem nie jest spełniona zasada zachowania energii mechanicznej • wyjaśnia, dlaczego przyrost temperatury ciała świadczy o wzroście jego energii wewnętrznej 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia różnice między energią mechaniczną i energią wewnętrzną ciała.
Ciepły przepływ energii. Rola izolacji cieplnej	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady przewodników i izolatorów ciepła oraz ich zastosowania 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przepływ ciepła (energii) od ciała o wyższej temperaturze do ciała o niższej temperaturze, następujący przy zetknięciu tych ciał • opisuje rolę izolacji cieplnej w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystując model budowy materii, objaśnia zjawisko przewodzenia ciepła • wymienia sposoby zmiany energii wewnętrznej ciała 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pierwszą zasadę termodynamiki
Zjawisko konwekcji	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia zjawisko konwekcji na przykładzie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady występowania konwekcji w przyrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zjawisko konwekcji • opisuje znaczenie konwekcji w prawidłowej wentylacji mieszkań 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego w cieczach i gazach przepływ energii odbywa się głównie przez konwekcję
Przemiany energii podczas topnienia i parowania	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z tabeli temperaturę topnienia • opisuje zależność szybkości parowania od temperatury • odczytuje z tabeli temperaturę wrzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko topnienia (stałość temperatury, zmiany energii wewnętrznej topniejących ciał) • analizuje (energetycznie) zjawisko 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykład znaczenia w przyrodzie dużej wartości ciepła topnienia lodu • opisuje proporcjonalność ilości dostarczanego ciepła w temperaturze topnienia do masy ciała, które chcemy stopić • opisuje zależność temperatury wrzenia od 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, dlaczego podczas topnienia i krzepnięcia temperatura pozostaje stała, mimo zmiany energii wewnętrznej • opisuje zjawiska sublimacji i resublimacji

		parowania i wrzenia	zewnętrznego ciśnienia	
			<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady znaczenia w przyrodzie dużej wartości ciepła parowania wody 	

Drgania i fale sprężyste

Ruch drgający	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w otoczeniu przykłady ciał wykonujących ruch drgający • objaśnia, co to są drgania gasnące • 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z zależności między okresem a częstotliwością • podaje znaczenie pojęć: położenie równowagi, wychylenie, amplituda, okres, częstotliwość 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany energii w ruchu wahadła 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje amplitudę i okres z wykresu $x(t)$ dla drgającego ciała
Wahadło. Wyznaczanie okresu i częstotliwości drgań		<ul style="list-style-type: none"> • doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość drgań wahadła 		<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko izochronizmu wahadła
Fale sprężyste	<ul style="list-style-type: none"> • demonstruje falę poprzeczną i podłużną • podaje różnice między tymi falami 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami długości fali, szybkości rozchodzenia się fali, kierunku rozchodzenia się fali 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje mechanizm przekazywania drgań • stosuje wzory $\lambda = vT$ oraz $\lambda = \frac{v}{f}$ do obliczeń 	
Dźwięki i wielkości, które je opisują. Badanie związku częstotliwości drgań z wysokością dźwięku. Ultradźwięki i infradźwięki	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady źródeł dźwięku • demonstruje wytwarzanie dźwięków • wymienia, od jakich wielkości fizycznych zależy wysokość i głośność dźwięku 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje mechanizm wytwarzania dźwięku w powietrzu • podaje rząd wielkości szybkości fali dźwiękowej w powietrzu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczalne badanie związku częstotliwości drgań źródła z wysokością dźwięku • podaje cechy fali dźwiękowej (częstotliwość 16 Hz–20000 Hz, fala podłużna, szybkość w powietrzu) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co nazywamy ultradźwiękami i infradźwiękami opisuje występowanie w przyrodzie i zastosowania infradźwięków i ultradźwięków

Elektrostatyka

Temat według programu	Wymagania konieczne (dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (dostateczna) Uczeń:	Wymagania rozszerzone (dobra) Uczeń:	Wymagania dopełniające (b. dobra i celująca) Uczeń:
Elektryzowanie przez tarcie i zetknięcie z ciałem naelektryzowanym	<ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę atomu i jego składniki elektryzuje ciało przez potarcie i dotyk 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w otoczeniu zjawiska elektryzowania przez tarcie i dotyk 	<ul style="list-style-type: none"> określa jednostkę ładunku (1 C) jako wielokrotność ładunku elementarnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia elektryzowanie przez tarcie i dotyk
Siły wzajemnego oddziaływania ciał naelektryzowanych	<ul style="list-style-type: none"> bada doświadczalnie oddziaływanie między ciałami naelektryzowanymi 	<ul style="list-style-type: none"> podaje proste wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> podaje jakościowo, od czego zależy wartość siły wzajemnego oddziaływania ciał naelektryzowanych 	<ul style="list-style-type: none"> rysuje wektory sił wzajemnego oddziaływania dwóch kulek naelektryzowanych
Przewodniki i izolatory	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady przewodników i izolatorów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę przewodników i izolatorów (rolę elektronów swobodnych) objaśnia pojęcie jon wyjaśnia uziemianie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak rozmieszczony jest, uzyskany na skutek naelektryzowania, ładunek w przewodniku, a jak w izolatorze opisuje mechanizm zubożniania ciał naelektryzowanych 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi doświadczalnie wykrzyć, czy ciało jest przewodnikiem czy izolatorem
Zjawisko indukcji elektrostatycznej. Zasada zachowania ładunku	<ul style="list-style-type: none"> demonstruje zjawisko indukcji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przepływ ładunków podczas elektryzowania przez dotyk, stosując zasadę zachowania ładunku 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia elektryzowanie przez indukcję 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm wyładowań atmosferycznych

Prąd elektryczny

Prąd elektryczny w metalach. Napięcie elektryczne	<ul style="list-style-type: none"> podaje jednostkę napięcia (1 V) wskazuje woltomierz, jako przyrząd do pomiaru napięcia 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przepływ prądu w przewodnikach, jako ruch elektronów swobodnych posługuje się intuicyjnie pojęciem napięcia elektrycznego 	<ul style="list-style-type: none"> za pomocą modelu wyjaśnia pojęcie i rolę napięcia elektrycznego zapisuje wzór definicyjny napięcia elektrycznego wykonuje obliczenia, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje skutki przerwania dostaw energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu
---	---	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia i opisuje skutki przepływu prądu w przewodnikach 	stosując definicję napięcia	
Źródła prądu. Obwód elektryczny	<ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła napięcia: ogniwo, akumulator, prądnica buduje najprostszы obwód składający się z ogniwa, żarówki (lub opornika) i wyłącznika 	<ul style="list-style-type: none"> rysuje schemat najprostszego obwodu, posługując się symbolami elementów wchodzących w jego skład 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje kierunek przepływu elektronów w obwodzie i umowny kierunek prądu mierzy napięcie na żarówce (oporniku) 	
Natężenie prądu	<ul style="list-style-type: none"> podaje jednostkę natężenia prądu (1 A) buduje najprostszы obwód prądu i mierzy natężenie prądu w tym obwodzie 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza natężenie prądu ze wzoru $I = \frac{q}{t}$ 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia proporcjonalność $q \sim t$ oblicza każdą wielkość ze wzoru $I = \frac{q}{t}$ 	<ul style="list-style-type: none"> przelicza jednostki ładunku (1 C, 1 Ah, 1 As)
Prawo Ohma. Wyznaczenie oporu elektrycznego przewodnika	<ul style="list-style-type: none"> podaje jego jednostkę podaje prawo Ohma 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza opór przewodnika na podstawie wzoru $R = \frac{U}{I}$ wyznacza opór przewodnika 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje doświadczalnie proporcjonalność $I \sim U$ i definiuje opór elektryczny przewodnika (9.8) oblicza wszystkie wielkości ze wzoru $R = \frac{U}{I}$ sporządza wykresy $I(U)$ oraz odczytuje wielkości fizyczne na podstawie wykresów 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia niepewności pomiaru na wykresie zależności $I(U)$
Obwody elektryczne i ich schematy	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia rolę bezpiecznika i izolacji 	<ul style="list-style-type: none"> rysuje schematy obwodów elektrycznych, w skład których wchodzi kilka odbiorników 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia budowę domowej sieci elektrycznej buduje obwód elektryczny zawierający kilka odbiorników według podanego schematu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje własności równoległego połączenia
Praca i moc prądu elektrycznego	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje i objaśnia dane z tabliczki 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pracę prądu 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza każdą z wielkości występujących 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje problemy związane

	<p>znamionowej odbiornika</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje zużytą energię elektryczną na liczniku • podaje przykłady pracy wykonanej przez prąd elektryczny • podaje jednostki pracy prądu 1 J, 1 kWh • podaje jednostkę mocy 1 W, 1 kW 	<p>elektrycznego ze wzoru $W = UIt$</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza moc prądu ze wzoru $P = UI$ • przelicza jednostki pracy oraz mocy prądu • opisuje doświadczalne wyznaczanie mocy żarówki (9.9) 	<p>we wzorach $W = UIt$</p> $W = \frac{U^2 R}{t}$ $W = I^2 R t$ <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przemiany energii elektrycznej w grzałce, silniku odkurzacza, żarówce • wykonuje obliczenia • zaokrągla wynik do dwóch cyfr znaczących 	<p>z przemianami energii w odbiornikach energii elektrycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję sprawności urządzeń elektrycznych • podaje przykłady możliwości oszczędzania energii elektrycznej
--	---	--	---	--

Zjawiska magnetyczne

Właściwości magnesów trwałych	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy biegunów magnetycznych i opisuje oddziaływania między nimi • opisuje sposób postępowania się kompasem 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zachowanie igły magnetycznej w pobliżu magnesu • wyjaśnia zasadę działania kompasu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje oddziaływanie magnesu na żelazo i podaje przykłady wykorzystania tego oddziaływania • do opisu oddziaływania używa pojęcia pola magnetycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • za pomocą linii przedstawi a pole magnetyczne magnesu i Ziemi • podaje przykłady zjawisk związanych z magnetyzmem ziemskim
Przewodnik z prądem jako źródło pola magnetycznego	<ul style="list-style-type: none"> • demonstruje działanie prądu w przewodniku na igłę magnetyczną umieszczoną w pobliżu • demonstruje działanie elektromagnesu na znajdujące się w pobliżu przedmioty żelazne i magnesy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę elektromagnesu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje zastosowania elektromagnesu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje działanie elektromagnesu i wskazuje jego bieguny
Zasada działania silnika zasilanego prądem stałym	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, jakie przemiany energii zachodzą w silniku elektrycznym 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie oddziaływania elektromagnesu z magnesem wyjaśnia zasadę działania silnika na prąd stały 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje informacje o prądzie zmiennym w sieci elektrycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę i zasadę działania silnika elektrycznego

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady urządzeń z silnikiem 			
Fale elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najprostsze przykłady zastosowania fal elektromagnetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa rodzaje fal elektromagnetycznych • podaje inne przykłady zastosowania fal elektromagnetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia widmo fal elektromagnetycznych • podaje niektóre ich właściwości (rozchodzenie się w próżni, szybkość $c = 3 \times 10^8$ m/s, różne długości fal) 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje do obliczeń zależność $\lambda = c/f$

Optyka

Źródła światła. Prostoliniowe rozchodzenie się światła	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady źródeł światła 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposób wykazania, że światło rozchodzi się po liniach prostych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia powstawanie obszarów cienia i półcienia za pomocą prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia zjawiska zaćmienia Słońca i Księżyca
Odbicie światła.	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kąt padania i odbicia od powierzchni gładkiej • podaje prawo odbicia 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko rozproszenia światła na powierzchniach chropowatych 		
Obrazy w zwierciadłach płaskich	<ul style="list-style-type: none"> • wytwarza obraz w zwierciadle płaskim 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy obrazu powstającego w zwierciadle płaskim 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje konstrukcyjnie obraz punktu lub odcinka w zwierciadle płaskim 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje konstrukcyjnie obraz dowolnej figury w zwierciadle płaskim
Obrazy w zwierciadłach kulistych	<ul style="list-style-type: none"> • szkicuje zwierciadło kuliste wklęsłe • wytwarza obraz w zwierciadle kulistym wklęsłym • wskazuje praktyczne zastosowania zwierciadeł kulistych wklęsłych 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje oś optyczną, główną, ognisko, ogniskową i promień krzywizny zwierciadła • wykreśla bieg wiązki promieni równoległych do osi optycznej po jej odbiciu od zwierciadła • wymienia cechy obrazów otrzymywanych w zwierciadle kulistym 		<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia i rysuje konstrukcyjnie ognisko pozorne zwierciadła wypukłego • rysuje konstrukcyjnie obrazy w zwierciadle wypukłym

Zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady występowania zjawiska załamania światła 	<ul style="list-style-type: none"> • demonstruje zjawisko załamania światła • szkicuje przejście światła przez granicę dwóch ośrodków i oznacza kąt padania i kąt załamania 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zmiany biegu promienia w zależności od szybkości rozchodzenia się światła 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia
Przejście światła przez pryzmat.	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tęczę jako efekt rozszczepienia światła słonecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje światło białe, jako mieszaninę barw • wyjaśnia rozszczepienie światła w pryzmacie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie światła jednobarwnego i prezentuje je za pomocą wskaźnika laserowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia działanie filtrów optycznych • wyjaśnia, na czym polega widzenie barwne
Soczewki	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem ogniska, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje bieg promieni równoległych do osi optycznej, przechodzących przez soczewkę skupiającą i rozpraszającą 	<ul style="list-style-type: none"> • doświadczalnie znajduje ognisko soczewki skupiającej 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza zdolność skupiającą soczewki ze wzoru $z = \frac{1}{f}$ i wyraża ją w dioptriach
Otrzymywanie obrazów za pomocą soczewek. Wady wzroku. Krótkowzroczność i dalekowzroczność	<ul style="list-style-type: none"> • podaje rodzaje soczewek do korygowania każdej z wad wzroku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegają wady wzroku: krótkowzroczności i dalekowzroczności • demonstruje otrzymywanie obrazów za pomocą soczewek 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zasadę działania prostych przyrządów optycznych (lupa, oko) 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rolę soczewek w korygowaniu wad wzroku

Uczniów obowiązują zagadnienia z klas niższych, powtarzane podczas lekcji, zgodnie z wymaganiami w tych klasach.